

معاونت آموزش متوسطه

کارشناسی تکنولوژی و گروه های آموزشی

گروه آموزشی زبان و ادبیات فارسی دوره اول متوسطه

نگارش پایه نهم

درس دوم (واژه ها را بشناسیم ، گزینش کنیم و به کار بگیریم.)

مدرس: هدیه مرادی

با نظارت علمی سرگروه آموزشی آقای ولی کیانی پور

سال تحصیلی:

۱۳۹۹ - ۱۴۰۰

به نام خداوند جان و خرد

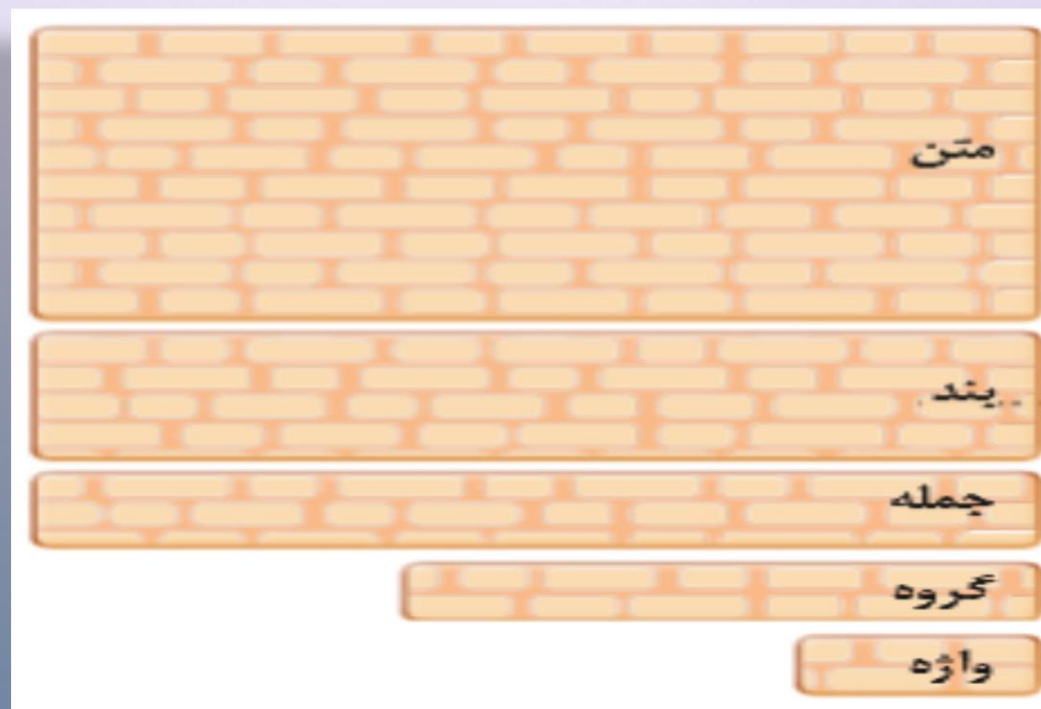

چکیده درس دوم

واژه ها را بشناسیم ، گزینش کنیم و به کار بگیریم

دانش آموزان عزیز! مطمئنم که شما ارتباط بین نقشه ساختمان و طرح نوشته را می دانید. پس از طراحی نقشه ساختمان به مواد و مصالح (آجر، گچ، سیمان، شن و...) نیاز داریم. بعد از طراحی نقشه نوشتن هم به «**کلمات**» نیاز داریم تا با کنار هم چیدن آن ها، نوشته ای تولید کنیم.

همان طور که می بینید، یک متن از ترکیب چند **بند** تشکیل می شود. هر بند از چند جمله تشکیل می شود. برای ساختن جمله به **گروه** و **واژه** نیاز داریم. بنابراین مواد و مصالح نوشته، **واژه** یا **کلمه** است. اگر بخواهیم، ساختمان نوشته را بنا کنیم، باید واژگان را خوب بشناسیم و درست به کار بگیریم. هر چقدر انتخاب واژه ها، سنجیده تر و زیباتر باشد، نوشته ما به همان اندازه، پسندیده تر خواهد بود.

◀ خانواده سال

خانواده سال، خانواده‌ای ساده و صمیمی‌اند؛ این خانواده چهار فرزند پرکار و هنرمند دارد: بهار، تابستان، پاییز و زمستان.

«پاییز»، سومین فرزند زردپوش و بازیگوش خانواده سال است. او برخلاف برادران و خواهرانش؛ بهار، تابستان و زمستان که به آرامی از راه می‌رسند، با هیاهو می‌آید و کار خود را آغاز می‌کند.

شغل اصلی پاییز، آرایشگری است. بعد از رفتن تابستان، وقتی سر و روی درختان به هم می‌ریزد و گیسوانشان بلند می‌شود، پاییز از راه می‌رسد، قیچی خود را بر می‌دارد،

چنگ در موی درختان می‌زند و سر افشان و شلخته آنها را مفت و مجانی می‌تراشد. در سلمانی پاییز، هیچ درختی در نوبت نمی‌ماند. پاییز، زلف دراز همه درختان را نخست رنگ می‌کند و سپس هم‌زمان کوتاه می‌کند. پاییز، جاجیم بافی هم بلد است. تا از راه می‌رسد، دار جاجیم را برپا می‌کند و دست به کار می‌شود. با تار و پود برگ، جاجیم رنگارنگی می‌بافد و روی زمین پهن می‌کند. کارخانه جاجیم بافی پاییز، شب و روز کار می‌کند. هنر دیگری پاییز، نقاشی است. در طراحى پیکره درختان، مهارت خاصی دارد. هرگاه در قاب چشم‌هایتان، عکس دسته‌ای کلاغ، روی یک درخت بی‌برگ دیدید، بدانید کار، کار پاییز است. پاییز استاد رنگ‌آمیزی روی برگ‌هاست. خانواده سال باید به داشتن چنین فرزند ماهر، تَر دست و هنرمندی ببالد.

در متن «خانواده سال»:

♦ از واژگان مترادف، استفاده شده که این شیوه، نوشته را متنوع‌تر کرده است.

مثل: (سلمانی، آرایشگاه)، (گیسو، مو، زلف)، (تراشیدن، کوتاه کردن)، (مفت، مجانی)، (نقاشی، طراحى، عکس، رنگ‌آمیزی)، (ماهر، تَر دست، هنرمند)

♦ با آوردن واژه‌های متضاد، معنای برخی جمله‌ها، دقیق‌تر و روشن‌تر شده است.

مانند: (به آرامی # با هیاهو)، (دراز # کوتاه)

♦ با ایجاد شبکه معنایی، بر پیوستگی و انسجام نوشته، افزوده شده است.

همچون: (فرزند، خانواده، برادران، خواهران)، (آرایشگری، مو، زلف، گیسو، قیچی، سلمانی، تراشیدن)، (جاجیم، یافتن، دار، تار، پود، رنگارنگ، پهن کردن)، (هنر، نقاشی، طراحى، مهارت، قاب، عکس)

♦ با گسترش دادن واژه‌های رایج و همه‌فهم، ترکیب‌های تازه‌ای ساخته شده است.

نظیر: (خانواده سال)، (پاییز آرایشگر)، (زلف دراز درختان)، (کارخانه جاجیم بافی پاییز)، (استاد رنگ‌آمیزی)، (سر افشان و شلخته) و ...

♦ کوتاهی جمله‌ها و تنوع فعل‌ها، سبب جذابیت جمله‌ها و متن شده است.

همانند: پاییز از راه می‌رسد، قیچی سلمانی خود را برمی‌دارد؛ چنگ در موی درختان می‌زند و سر افشان و شلخته آنها را مفت و مجانی می‌تراشد. در سلمانی پاییز، هیچ درختی در نوبت نمی‌ماند. پاییز، زلف دراز همه درختان را نخست رنگ می‌کند و سپس هم‌زمان کوتاه می‌کند.

این نوشته به خاطر سادگی متن، جمله‌های کوتاه، واژه‌ها و موضوع آشنا، نمونه خوبی برای آموزش **کاربرد واژگان** است. ما هم می‌توانیم با بهره‌گیری از این شیوه‌ها، واژه‌ها را کنار هم بچینیم و با تمرین بیشتر، نوشته‌هایی متنوع، استوار و زیبا و حتی بهتر از «خانواده سال» بیافرینیم.

شیوه های کاربرد واژگان

۱. به کارگیری واژه های مترادف؛

۲. بهره گیری از واژه های متضاد؛

۳. استفاده از ظرفیت شبکه معنایی؛

۴. گسترش واژه؛

♦ متن زیر را بخوانید و شیوه‌های کاربرد واژگان را در آن نشان دهید.

برادران، ای برادران، قریانتان بشوم! این اول سال و آغاز بهار، همه کسانی که با هم قهر بودند، آشتی کردند. شما که تا همین دیروز و پریروز با هم چلو پلو می‌خوردید و دیشلمه همدیگر را فوت می‌کردید و قریان صدقه هم می‌رفتید و غیره، حالا مثل کارد و پنیر شده‌اید که چی؟ به قول قدما: از جای برخیزید! غبار کدورت‌ها را به آب رفاقت شسته، بلکه در محضر ما، یکدیگر را تا حدودی مآج نموده، قال قضیه را بکنید. هر چه زودتر بهتر! زیرا کار داریم، می‌خواهیم برویم به کارمان برسیم. اصلاً بگو ببینم کار شما از کجا بیخ پیدا کرد؟ چه جوری رابطه‌تان شکرآب شد؟ ارتباط تنگاتنگ شما در اثر چه مسئله‌ای از هم گسیخت؟ چی شد که همچین شد؟...

♦ به همین زودی، با تلخیص و اندکی تغییر

نوع کاربرد	نمونه‌ها
واژه‌های مترادف	
واژه‌های متضاد	
ظرفیت شبکه معنایی	
گسترش واژه	
تنوع فعل‌ها	

تکلیف مربوط به دانش آموز

♦♦ به دلخواه، موضوعی را برگزینید و به هنگام نگارش از همه گونه‌های کاربرد واژگانی (مترادف، متضاد، شبکه معنایی، گسترش واژه و تنوع افعال)، بهره بگیرید.

موضوع: آزاد

متن تولید شده دانش آموز

نکته

زبان معیار:

زبان معیار، گونه ای نوشتاری یا گفتاری است که افراد دارای تحصیلات جامعه از آن استفاده می کنند و به عنوان الگوی زبان غالب در جامعه پذیرفته شده است. در رسانه ها، سخنرانی ها و کتاب های درسی مدارس یا در گفت وگوها و مصاحبه های رسمی از زبان معیار استفاده می شود.

تکلیف : یکی از نوشته های هم کلاسی هایتان را انتخاب کنید و بر پایه معیارهای زیر، بررسی و نقد کنید.

سنجه های ارزیابی:

- ♦ داشتن پیش نویس؛
- ♦ داشتن پاک نویس (رعایت علائم نگارشی، املاي صحیح واژگان، درست نویسی، خط خوش)؛
- ♦ بهره گیری از انواع کاربرد واژگانی (واژگان مترادف، متضاد، شبکه معنایی، گسترش واژه و تنوع افعال)؛
- ♦ رعایت طبقه بندی ذهن و نوشته (آغاز، میانه و پایان)؛
- ♦ بهره گیری مناسب از شیوه های پرورش فکر؛
- ♦ شیوه خواندن.

نتیجه بررسی و داوری

متن داوری دانش آموز

درست نویسی

بخش درست نویسی، با هدف آشنایی دانش آموزان با دستور خط فارسی و آموزش هنجارهای نوشتن در زبان فارسی معیار، در ساختار کتاب گنجانده شده است. دانش آموزان پس از یادگیری این نکات، باید هنجارها را در نوشته هایشان رعایت کنند.

آشنایی با این نکات، مهارت های زبانی را در دانش آموز، رشد می دهد و آنان را در تولید جمله های صحیح در گفتار و نوشتار توانمند می سازد.

- ◆ سهراب با رستم رویارو شد و او را بر زمین زد.
- ◆ سهراب با رستم رویارو و او را بر زمین زد.

جمله نخست، درست است؛ اما جمله دوم به سبب حذفِ «شد»، از بخش اول، نادرست است. در این مثال، فعل جمله اول «شد» و فعل جمله دوم «زد» است. دو فعل متفاوت نمی‌توانند جانشین هم شوند.

هنگامی حذف فعل، صحیح است که عیناً تکرار شده باشد و برای پرهیز از تکرار آن، یک فعل (معمولاً اولی) را حذف می‌کنیم و دومی را نگه می‌داریم.

جمله‌های زیر را ویرایش کنید:

- ◆ ارمان، به دریچه سحرآمیز نگاه و وارد آن شد.

ارمان به دریچه سحرآمیز نگاه کرد و وارد آن شد.

- ◆ شغال شکمو، داخل باغ و از انگورهای آن خورد.

شغال شکمو، داخل باغ شد و از انگورهای آن خورد.

حکایت نگاری

حکایت نگاری:

هدف از این بخش، تقویت توانایی نوشتن از راه حکایت خوانی است و هدف آموزش مهارت بازنویسی به زبان ساده است. بازخوانی و گسترش معانی و مفاهیم موجود در حکایت با حفظ مفهوم و پیکره اصلی، از گام های مهم این تمرین است و بهانه ای برای تمرین و دست ورزی در نوشتن و ساده نوشتن است.

حکایت نگاری

♦ حکایت زیر را بخوانید و به زبان ساده،
بازنویسی کنید.

حکایت:

دزدی، پیراھنی را دزدید و آن را به
پسرش داد که به بازار برود و بفروشد.
پسر، پیراھن را به بازار برد؛ اما آن را
از او دزدیدند.
وقتی به خانه برگشت، پدرش پرسید:
«پیراھن را به چه قیمتی فروختی؟»
پسر گفت: «به همان قیمتی که شما خریده
بودید!»

رساله دکن

بازنویسی:

متن تولید شده دانش آموز

بهار از حسن

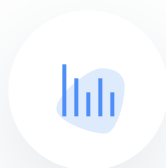
نوحه صبا

اپلیکیشن درسی همیار

برنامه رایگان درسی همیار

تمام پایه ها

جواب کتاب ، تدریس و نمونه سوال

همیشه رایگان

برنامه همیار کاملا رایگان میباشد